2012. aastal jõudis välja antud jälituslubade arv tagasi 2009. aasta taseme lähedale. Aastaga väljastasid prokuratuur ja kohus 6464 jälitusluba 8316 toiminguks[1]. Kui 2011. aastal vähenes toiminguteks antud jälituslubade arv 4%, siis 2012. aastal kasvas vastav arv 9%. Jälituslubade arvu juures tuleb silmas pidada, et see ei näita isikute arvu, kelle suhtes on jälitustoiminguid tehtud. Ühe isiku suhtes võib olla välja antud eriliigilisi jälitustoimingu lubasid, samuti saab ühe isiku suhtes tehtava jälitustoimingu luba pikendada (sellisel juhul kajastub see statistikas mitme erineva loana). Samas võib ühes jälitustoimingu loas anda loa mitme isiku jälgimiseks.[2]

> *Jälitustegevust kasutatakse võrreldes varasemaga vähemates kriminaalasjades, kuid samas on jälitustoimingute lube neis asjades välja antud rohkem.*

2012. aastal anti jälituslube 1848-s kriminaalasjas[3] – võrreldes 2011. aastaga jäi seega kriminaalasjade arv, milles jälituslube anti, peaaegu samaks. Et jälitustoimingute maht on suurenenud, kuid asjade arv jäänud samaks, viitab, et jälitustoiminguid tehakse peamiselt keerulistes ja mahukates kriminaalasjades. Jälitustegevusega kriminaalasjade arv oli suurim 2007. aastal (2578) – võrreldes selle ajaga on jälitustegevusega kriminaalasjade arv 29% väiksem.

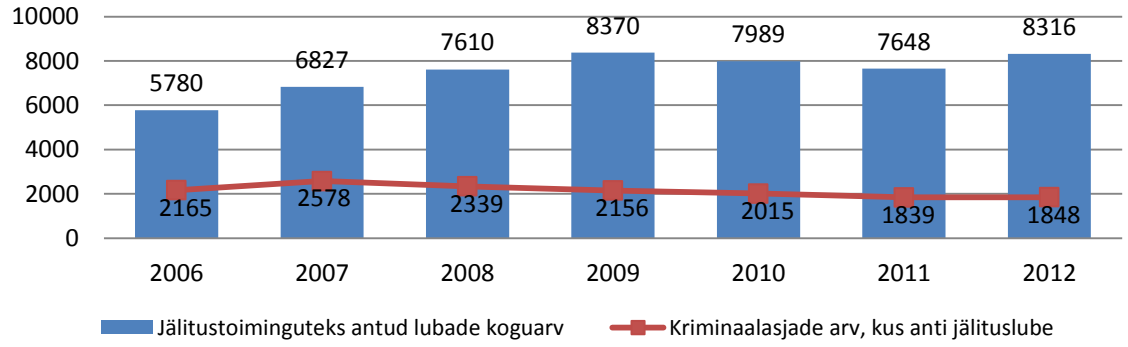

Joonis 1. Jälitustoiminguteks antud lubade arv ja jälitustegevusega kriminaalasjade arv 2006–2012

Jälitustoiminguga kriminaalasjade arv moodustas 2012. aastal registreeritud kuritegude arvust 5%. Vahemikus 4-5% on vastav näitaja olnud ka kuuel varasemal aastal. Esimese astme kuritegude arv ja jälitustegevusega kriminaalasjade arv[4] on läbi aastate olnud samas suurusjärgus: kui 2012. aastal registreeriti 1715 esimese astme kuritegu, siis jälitustegevusega kriminaalasju oli 1848.

[1] Käesolev ülevaade põhineb Riigiprokuratuuri poolt kogutud andmetel ning kajastab ainult jälitustegevust, mida viiakse läbi kriminaalmenetluse raames.
[2] Alates 01.01.2015 peab KrMS § 126[17] kohaselt käivituma jälitustoimingute infosüsteem, mis võimaldab täpsemat ülevaadet jälitustoimingute statistikast
[3] Kriminaalmenetluses on lubatud tõendeid koguda jälitustoimingutega, kui tõendite kogumine muude menetlustoimingutega on välistatud või oluliselt raskendatud ning kriminaalmenetluse esemeks on esimese astme kuritegu või tahtlikult toimepandud teise astme kuritegu, mille eest on ette nähtud karistusena vähemalt kuni kolm aastat vangistust. 01.01.2013 jõustunud seadusemuudatusega kehtestati konkreetne kuritegude kataloog, mis võimaldavad jälitustoiminguid.
[4] Arvestada tuleb, et lisaks sellele, et jälitustegevust on võimalik läbi viia ka osades teise astme kuritegudes, võib mitu kuritegu olla osaks samast kriminaalasjast, mistõttu andmed pole üks ühele võrreldavad; samuti ei viida jälitustegevust sageli läbi samal aastal registreeritud kuritegudes: võidakse uurida nii varasematel aastatel toime pandud kuritegusid ning samas võib ka jälitustegevuse tulemusena ilmneda uusi kuritegusid, mis registreeritakse hiljem.

Jälitustegevusega kriminaalasjadest on 46% Põhja ringkonnaprokuratuuri menetluses. See vastab üldjoontes ka registreeritud kuritegude jaotusele üle riigi. Põhja õiguskaitsepiirkonnas registreeriti 2012. aastal 51% kõigist kuritegudest ning 53% esimese astme kuritegudest.

Võrreldes 2011. aastaga vähenes jälitustegevusega kriminaalasjade arv kõige enam riigiprokuratuuri poolt menetletavates kriminaalasjades (-22%), 7% vähenes selliste kriminaalasjade arv ka Lääne ringkonnaprokuratuuri kriminaalasjades. Jälitustegevust kasutas võrreldes eelnenud aastaga enam Põhja ringkonnaprokuratuur (kasv 7%), teistes ringkonnaprokuratuurides jäi tase peaaegu samaks.

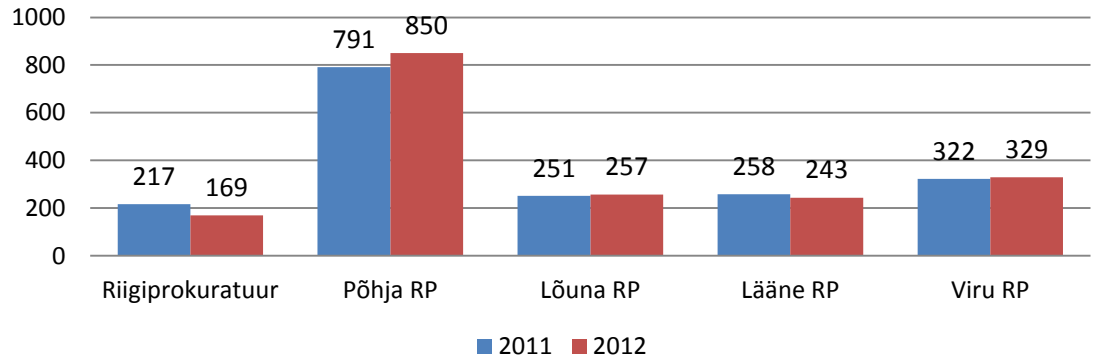

Joonis 2. Jälitustegevusega kriminaalasjade arv prokuratuuri üksustes 2011–2012

Prokuratuuride osakaal jälitustegevuses sõltub oluliselt ka jälitustoimingust. Suurema riivega jälitustoiminguid kasutatakse keerukamate ja raskemate kriminaalasjade uurimisel. Näiteks pealtkuulamist kasutatakse kõige enam riigiprokuratuuri menetletavates kriminaalasjades: riigiprokuratuuri menetluses olevatele kriminaalasjadele andis kohus 29% kõigist 2012. aastal väljastatud pealtkuulamise jälituslubadest, Põhja ringkonnaprokuratuuri osakaal on 28%, Viru ringkonnaprokuratuuril 24%, Lõuna ringkonnaprokuratuuril 12% ja Lääne ringkonnaprokuratuuril 8%.

Tabel 1. Toiminguteks väljastatud jälitusload 2006–2012[5]

Jälitustoimingu liik	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Posti läbivaatus	20	4	6	5	6	11	8
Posti asendamine	0	0	2	4	2	2	1
Telefoni pealtkuulamine	566	702	859	847	843	788	931
Muu pealtkuulamine või vaatamine	139	129	150	173	256	217	250
Matkimine	67	59	66	76	62	101	94
Kohtu load kokku	**792**	**894**	**1083**	**1105**	**1169**	**1119**	**1284**
Varjatud jälgimine	666	881	996	1119	991	1038	1197
Objekti varjatud läbivaatlus	57	116	120	156	211	177	203
Objekti varjatud asendamine	38	98	92	120	135	78	93
Kõneeristus	3287	3810	4171	4441	3934	3964	4060
Omanikupäring[6]	940	1027	1148	1422	1533	1249	1444
Politseiagent	0	1	0	7	16	23	35
Prokuröri load kokku	**4988**	**5933**	**6527**	**7265**	**6820**	**6529**	**7032**
Kõik kokku	**5780**	**6827**	**7610**	**8370**	**7989**	**7648**	**8316**

Allikas: riigiprokuratuur

[5] Ühe loaga võib lubada mitme eriliigilise toimingu läbiviimist. Seega reaalne lubade arv on väiksem kui antud tabelis toodud summa.

[6] Elektroonilise side võrgus sõnumi edastaja või vastvõtja andmete päring (ei ole seotud sõnumi sisuga)

Prokuratuuri ja kohtu antud jälituslubade suhe on püsinud aastaid stabiilne. Kohtu load, millega antakse võimalus teha suurema privaatsusriivega toiminguid, on viimasel viiel aastal moodustanud 13–15% kriminaalmenetluses antud jälituslubadest, 2012. aastal oli kohtu antud lubade osakaal 15%.

Jälitustoimingutest kasutatakse kriminaalmenetluses enim kõneeristust (49% kõigist jälituslubadest), omanikupäringut (17%)[7], varjatud jälgimist (14%) ja telefoni pealtkuulamist (11%). Muud toiminguliike on kasutatud märksa harvemini ning need moodustavad jälitustoimingute kogumahust 9%.

Kohtu antud jälitusload[8]

Kohus rahuldas 2012. aastal täiesti või osaliselt 1284 prokuratuuri jälitusloa taotlust. Võrreldes 2011. aastaga kasvas lubade arv 15%.

Kohtud andsid peamiselt pealtkuulamise lubasid (73% telefoni pealtkuulamine, 19% muu pealtkuulamine). Kuriteo matkimise load moodustavad 7%, posti läbivaatuse ja asendamise lubade osakaal on üks protsent.

Telefoni pealtkuulamise taotluste ja lubade arv, mis 2011. aastal vähenes, kasvas 2012. aastal 18%, aastaga andis kohus 931 telefoni pealtkuulamise luba. Muude pealtkuulamiste arv tõusis tagasi 2010. aasta tasemeni, aastaga andis kohus loa 250le taotlusele. Samal ajal aga vähenes nii matkimisteks kui ka posti läbivaatuseks ja asendamiseks antud lubade arv.

Täielikult rahuldamata jättis kohus 3 prokuratuuri jälitusloa taotlust, mis moodustab 0,2% määruste koguarvust. Kohus rahuldas täielikult kõik posti läbivaatamise ja asendamise ning matkimise taotlused, kuid jättis täielikult rahuldamata 2 telefoni pealtkuulamise ja 1 muu pealtkuulamise taotluse. Osaliselt rahuldas kohus 5 telefoni ning 2 muu pealtkuulamise taotlust.[9]

Lubasid, mis võimaldavad varjatult siseneda eluruumi või muusse hoonesse või sõiduvahendisse või arvutisse või arvutisüsteemi või arvutivõrku jälitustoimingu tegemiseks või selleks vajalike tehniliste abivahendite paigaldamiseks ja eemaldamiseks, taotles prokuratuur kohtult 2012. aastal 79 korral. Kohus rahuldas neist täielikult 76 taotlust ning osaliselt 3.

Prokuratuuri antud jälitusload

Prokuratuuri väljastatud jälituslubade arv kasvas 2012. aastal 8%, väljastati 7032 jälitustoimingu luba.

Prokuratuuri antud jälituslubade hulgas on viimasel kolmel aastal antud kõige enam kõneeristuse (58%), omanikupäringu (21%) ning varjatud jälgimise (17%) luba. Objekti varjatud läbivaatluseks ja asendamiseks anti 4% lubadest.

- Kõneeristusteks antud lubade arv jäi peagu 2011. aasta tasemele, lube anti 4060.
- Omanikupäringute arv kasvas 2011. aastaga võrreldes 16%, lube anti 1444.
- Varjatud jälgimise lubade arv kasvas 2012. aastal 15%, prokuratuur väljastas 1197 luba.
- Objekti varjatud vaatluse ja asendamise lube on antud rohkem: esimeseks anti 2012. aastal 203 luba (15% võrreldes 2011. aastaga), teiseks 93 luba (19%).
- 2012. aastal kasvas jätkuvalt ka politseiagendi kasutamine kriminaalmenetluses. Aastaga anti 35 luba.

[7] Alates 01.01.2013 ei loeta kõneeristust ja omanikupäringut enam jälitustoiminguks
[8] Kohtu luba võib anda korraga kaheks kuuks, misjärel saab seda pikendada. Prokurörid aga küsivad seda luba sageli lühemaks ajaks, näiteks üheks kuuks.
[9] Üldstatistikas on osaliselt rahuldatud taotlused rahuldatud taotlustega kokku arvutatud.